

GEELPOOTMEEUWEN IN DE REGIO AMSTERDAM

Ton Eggenhuizen

Lezers van de rubriek 'recente meldingen in Nederland en Vlaanderen' in het tijdschrift 'Dutch Birding' zal het opgefallen zijn, dat Geelpootmeeuwen tegenwoordig ook in het binnenland worden gezien. Het was daarom niet geheel onverwachts, dat tijdens een lopend onderzoek naar Zilvermeeuwen in Amsterdam ook Geelpootmeeuwen werden waargenomen.

De Geelpootmeeuw (*Larus cachinnans*) is de Zuid-Europese vervanger van de Zilvermeeuw (*Larus argentatus*). In tegenstelling tot Voous (1977), die de Geelpootmeeuw als ondersoort beschouwt van de Zilvermeeuw (nl: *Larus argentatus michaelis*) worden deze meeuwen volgens de Dutch Birding Association Checklist (Oreel, 1980) wel als aparte soorten gezien. Voor een uitgebreide behandeling van de taxonomische problematiek van de Geelpoot-, Zilver- en Kleine Mantelmeeuw wordt verwezen naar Grant (1982) en Cramp et al. (1983).

Op 4 juli 1985 werd op het vuilstortterrein bij de Centrale Markthallen, Jan van Galenstraat, tussen de Zilver- en Kleine Mantelmeeuwen een adulte meeuw met de volgende kenmerken waargenomen:

– grootte en structuur

De vogel was iets groter dan de Zilvermeeuwen, stond ook iets hoger op de poten en had een langere 'kont', een houding die afgezien van de grootte overeenkomt met die van een Kleine Mantelmeeuw.

– kop

De meeuw had een duidelijke Zilvermeeuwenkop zonder wintervlekking. Bij de Zilvermeeuwen was die wintervlekking overigens ook weinig aanwezig.

– onderdelen

Hier konden geen verschillen met de Zilvermeeuwen worden vastgesteld.

– vleugel

Het zwart van de handpennen liep van p10 t/m p4. Bij het merendeel van de geelpotige Zilvermeeuwen uit het Noordelijk deel van het verspreidingsgebied loopt het zwart tot p6 (de Heer, 1980). Op p9 en p10 waren witte handpenvlekken zichtbaar.

– naakte delen

De snavel was diep gekleurd als bij een Kleine Mantelmeeuw. De grootte van de snavel kwam echter overeen met die van een Zilvermeeuw. De oogring was opvallend oranje en de poten waren diepgeel uitgezonderd het vleeskleurige hoogste deel van het tibia.

De vogel werd op ongeveer 40 meter afstand waargenomen met een 20–60x60 telescoop. Het was helder lichtbewolkt weer. Op 12 juli 1985 werd de meeuw nogmaals gezien.

De determinatie tot Geelpootmeeuw geschiedde op de vleugel- en manteltekening én op de naakte delen.

Op 12 september 1985 werd op het terrein van de vuilverbranding-Noord, Papaverweg, tussen Zilver- en Kleine Mantelmeeuwen een meeuw in eerste winterkleed waargenomen. Een vergelijking kon gemaakt worden met de eerste winterkleden van bovengenoemde soorten (zie ook Dubois et al., 1984). De volgende kenmerken konden genoteerd worden:

– grootte en structuur

De vogel was kleiner dan een Zilvermeeuw doch groter dan een Kleine Mantelmeeuw. De houding kwam het meest overeen met die van een Kleine Mantelmeeuw, met name de in verhouding lange poten en de iets langere 'kont'.

– kop

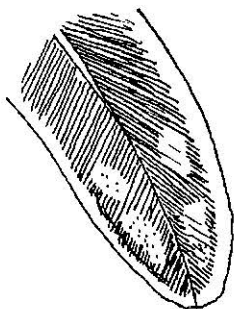
De meeuw had een kop van een Zilvermeeuw; de kleur van de kop was iets lichter dan van een Zilvermeeuw, maar met een duidelijker, gemberachtige streping boven op de kop.

–bovendelen

Deze waren te vergelijken met de bovendelen van een Zilvermeeuw, mogelijk iets donkerder

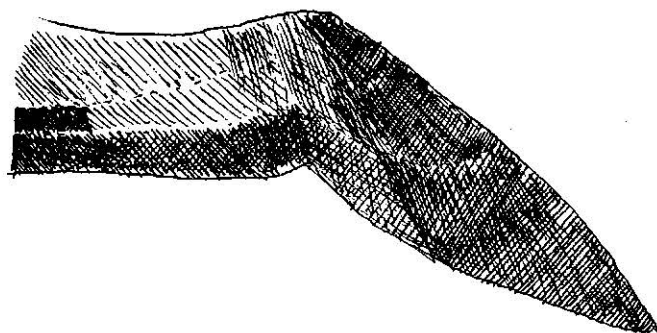
– onderdelen

Deze waren donkerder dan die van een Zilvermeeuw, meer overeenkomend met de onderdelen van een Kleine Mantelmeeuw.



tertial van Geelpootmeeuw (29-9-1985)

figuur 1



bovenvleugel van Geelpootmeeuw (29-9-1985)

figuur 2

– vleugels

De 'tertials' hadden een dunne, scherp afgescheiden zoom, die aan de top niet veel breder was dan langs de rand. In het donkere gedeelte waren aan beide zijden twee iets lichtere gebieden zichtbaar (figuur 1). Boven de donkere baan gevormd door de armpennen (armpenbaan) was een door de donkerste buitenste dekveren gevormde, gedeeltelijk donkere middenbaan aanwezig (figuur 2). Het venster (dit is het lichtere gebied gevormd door de binnenste handpennen en door de donkere buitenste handpennen en armpennen) was niet zo duidelijk als bij een Zilvermeeuw, maar vrijwel net zo onduidelijk als bij een Kleine Mantelmeeuw (figuur 2).

– staart

De staart van de meeuw leek op die van een Kleine Mantelmeeuw. De eindband was namelijk duidelijker dan van een Zilvermeeuw.

– naakte delen

De snavel was zo groot als de snavel van een Zilvermeeuw en was nog geheel zwart. Bij de meeste Zilvermeeuwen in eerste winterkleed viel ten tijde van de waarneming al iets van een lichte basis en van een lichte punt aan de snavel te zien.

De vogel werd waargenomen op ongeveer 25 meter afstand met een 20–60x60 telescoop. Op grond van structuur, vleugelkenmerken en snavelkleur werd de meeuw gedetermineerd als Geelpootmeeuw. Een kruising tussen Zilvermeeuw en Kleine Mantelmeeuw is misschien ook nog mogelijk.

VERWIJZINGEN

Cramp, S. & Simmons, K.E.L. 1983. *The Birds of the Western Palearctic*, vol. III: 801–837. Oxford University Press, Oxford.

Dubois, P.J. & Yésou, P. 1984. Identification of juvenile yellow-legged Herring Gulls. *British Birds* 77: 344–348.

VERWIJZINGEN vervolg

Grant, P.J. 1982. Gulls, a guide to identification: 69–93.
T & AD Poyser, Calton.

de Heer, P. 1980. Over herkenning van Geelpootmeeuwen en voorkomen in Nederland.
Dutch Birding 2: 131–139.

Oreel, G. 1980. Dutch Birding Association Checklist I & II.
Dutch Birding 2: 41–47; 82–104.

Voous, K.H. 1977. List of recent Holarctic birdspecies.
British Ornithol. Union, London.

Ton Eggenhuizen
R. Claeszenstraat 76
1056 WR Amsterdam

NASCHRIFT

Dit is of zijn hoogst waarschijnlijk de eerste waarneming(en) van Geelpootmeeuwen in de regio van Amsterdam. Hoewel op 27 januari 1965 bij de Berlagebrug een geelpotige Zilvermeeuw werd waargenomen, is in dit geval gezien de tijd van het jaar eerder sprake van de Noord-Europese ondersoort van de Zilvermeeuw (*Larus argentatus omissus*) dan van een Geelpootmeeuw (*Larus cachinnans*), zie Grant (1982).

Deze waarnemingen van Geelpootmeeuwen (en van de Burge meesters in 1983) tonen nog eens ten overvloede aan, dat meeuwen in de stad en in de directe omgeving meer verdienen dan het halve oog waarmee ze nu nog wel eens worden gadeslagen. Redactie.

HERFSTZANG VAN ZWARTE ROODSTAART

Jaap Taapken

Naar aanleiding van de stukjes van Willem van der Waal en Ton Eggenhuizen in respectievelijk *De Gierzwaluw* 21: 117 en 23: 70 over herfstzang van de Zwarte Roodstaart kan ik melden dat ik op maandag 7 oktober 1985 een Zwarte Roodstaart volop hoorde zingen op het gebouw van De Telegraaf aan de Basisweg in Amsterdam. De zang was luid en volledig. Mogelijk inderdaad iets korter dan de zang in het voorjaar.

Opmerkelijk vond ik echter dat de vogel zat te zingen op vrijwel exact de plaats waar in 1984 en 1985 een legsel werd grootgebracht. Hierdoor is het vrij aannemelijk dat het hier geen 'passant' betrof, maar dat de vogel die hier zat te zingen op bekend terrein was.

Jaap Taapken,
Bilderdijklaan 25,
3743 HR Baarn.